

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

ЗВІТ ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ

Початкові етапи урбанізації у давніх суспільствах за археологічними джерелами

Реєстраційний №0121U110186

Термін виконання: 30.03.2021 — 30.03.2026 рр.

Керівник: доктор історичних наук, старший науковий співробітник **Відейко М.Ю.**

Виконавці: **Гошко Т.Ю.**, к.і.н. (2021-2024 рр.); **Рудь В.С.**, к.і.н.(2021-2023 рр.); **Зайцева О.**
(2021-2023 рр.); **Відейко М.М.**, м.н.с., лаборантка; **Бондаренко Т. В.** лаборантка

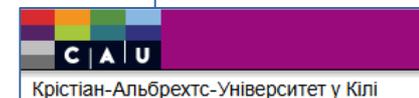
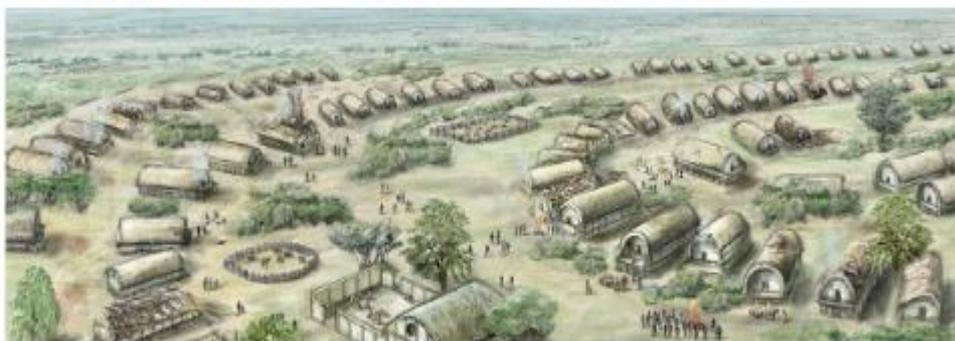

Виконання наукової теми та міжнародна співпраця

↓
CRC 1266: «Масштаби трансформації – взаємодія людини та довкілля в доісторичних та архаїчних суспільствах»

➔ **Trypillia mega-sites - a focus of current research**

Слід відзначити, що у виконанні наукової теми особливу роль відіграла міжнародна співпраця з університетом імені Християна Альбрехта (Німеччина, м. Кіль). Угода про продовження співпраці (серпень, 2022 р.)

Мета, об'єкт, предмет та методи дослідження:

Мета дослідження:

отримання, упорядкування та узагальнення археологічних джерел, пов'язаних із становленням давніх міст та міського життя на території України; виявлення особливостей та загальних закономірностей цього процесу.

Об'єкт дослідження:

ранні міські організми на території України між V-IV тис. до н.е. - X-XII ст., відомі за свідченнями археологічних досліджень.

Предмет дослідження:

аспекти становлення та розвитку міського життя - цивілізаційні, економічні соціально-політичні, технологічні, ідеологічні.

Методи дослідження:

теоретичні (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, моделювання), емпіричні (спостереження в контексті польових досліджень; експериментальна археологія), археометричні (використання методів природничих наук).

НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ:

→ Продовжити польові дослідження міст різного часу

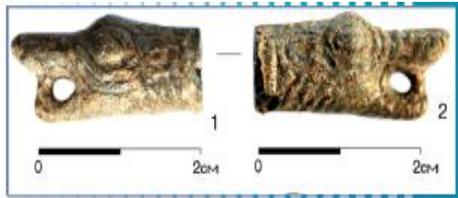
→ Дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н.е до XVII ст.

→ Проведення археометричних та експериментальних досліджень по вивченню та відтворенню давніх виробничих технологій.

→ За результатами досліджень розробити навчально-методичні матеріали по проведенню польових та камеральних археологічних досліджень.

→ Використання результатів досліджень для створення навчальних курсів, виставок, музейних експозицій, музеєфікації досліджених об'єктів.

→ Розвиток науково-популярного забезпечення досліджень з метою інформування громадськості про їх результати.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ

систематизація та аналіз археологічних джерел дали змогу дійти висновку, що початок процесів урбанізації у фізико-географічному ареалі України слід віднести до другої половини V тис. до н.е.;

урбанізаційні процеси пов'язані з розвитком аграрних та інших виробничих технологій та демографічною ситуацією

урбанізаційні процеси не були незворотнім явищем й населення у фізико-географічному ареалі України за останні шість тисяч років пройшло через низку етапів урбанізації та деурбанізації, пов'язаних з кліматичними змінами та історичними подіями

ОСНОВНІ ПРАКТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ

проведено польові дослідження

оброблено та впорядковано археологічні джерела

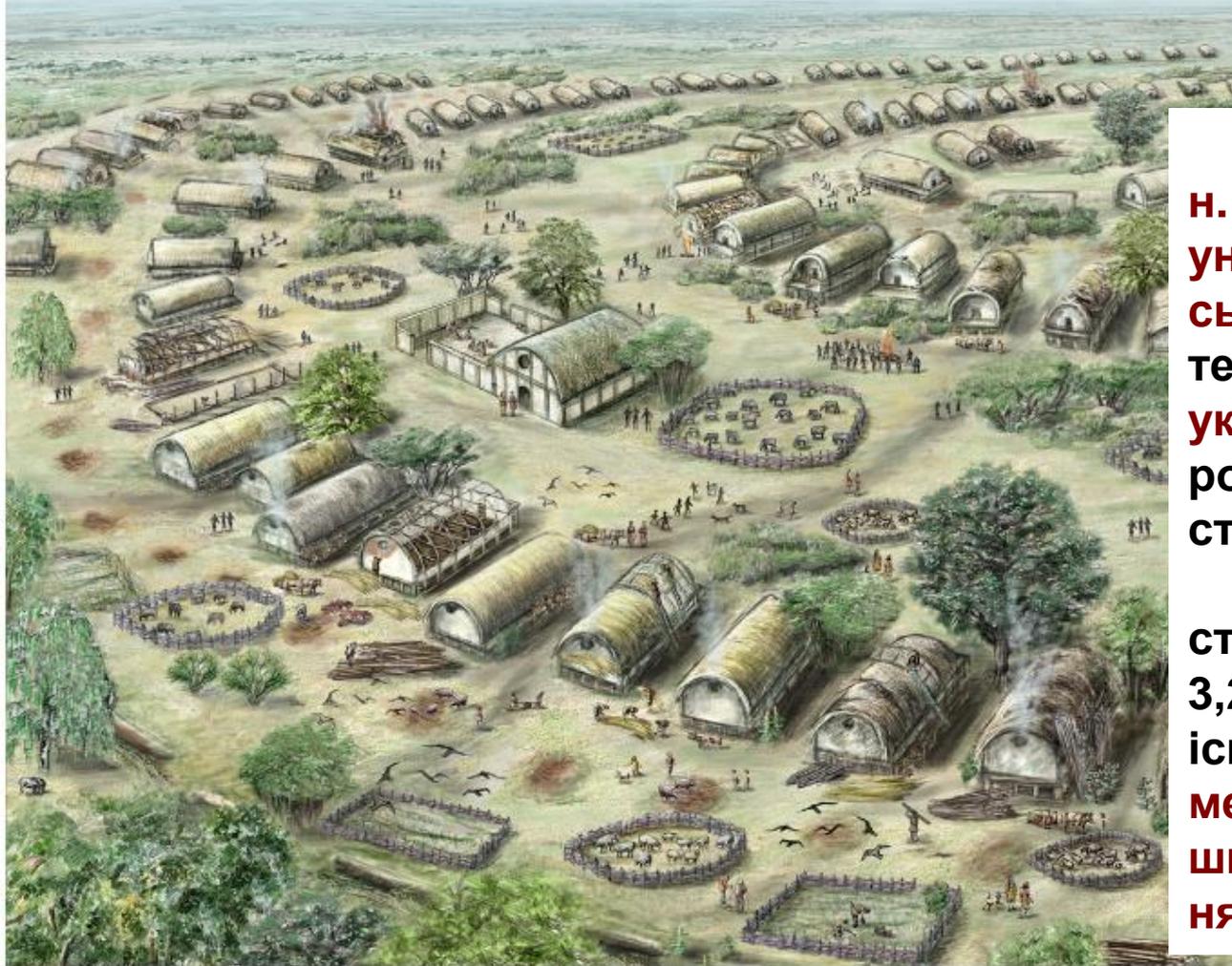
опубліковано результати досліджень

результати досліджень використано:

- у навчальному процесі;
- у створенні і вдосконаленні навчальних курсів;
- у створенні виставок та музейних експозицій;
- у створенні об'єктів доповненої реальності.

популяризація досягнень археологічних та історичних досліджень

THE MEGA-SITE CONCEPT: FIRST EUROPEAN AGRARIAN CITIES 4100-3600 BCE

Близько 4100 року до н. е. ми спостерігаємо унікальне для європейської доісторії явище: на території центрально-українського лісостепу розвиваються мега-стоянки.

З найбільшими стоянками площею до 3,2 км² та 2800 одночасно існуючими будинками, ці мега-стоянки є найдавнішими міськими поселеннями в Європі.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Траєкторія урбанізації та деурбанізації Треполя-Триполя-Трипілля за тисячу років:

сліди

10 ст.

місто
Треполь

11-13 ст.

Треполь

14 ст. ?

село
Триполь

15-друга
пол. 16 ст.

замок
і місто
Триполь

1580-1675

пустка,
село

1675-1751(?)

містечко
Трипілля

після 1751

з 20-х років XX ст. село Трипілля

Продовження польових досліджень міст різного часу

Молдова, 2023. Дослідження укріпленого поселення трипільської культури Тринка. Міжнародне співробітництво Молдова-Німеччина-Україна за участі М.Ю. Відейка. Розкопано ділянку оборонної споруди - рову, який датовано першою половиною IV тис. до н.е.

Продовження польових досліджень міст різного часу

Археологічні розвідки літописного міста Треполь

23.02.2022

2024

2023

2022-2024 рр. у співпраці з КЗ КОР Київський обласний археологічний музей М.М. Відейко проведено моніторинг стану археологічних пам'яток у с. Трипілля; зафіксовано зсуви культурного шару внаслідок ракетних обстрілів; виявлено рештки гончарного горна XII-XIII ст. - сліди ремісничого осередку літописного міста Треполь.

Продовження польових досліджень міст різного часу

Участь у археологічних дослідженнях Києва

Рис. 1.10. Розкоп по Ромській провулок 3.

Рисунок 2.5. Фото всієї команди камеральної обробки (04.06.2024 р.)

Археологічна практика 2024-2025 рр. проведена на території міста Києва на базі рятувальних розкопок на вул. Кудрявській та Ромському провулку, та робота з археологічними знахідками у відділі Інституту археології НАН України на вул. Володимирська. Керівник практики М.Ю. Відейко

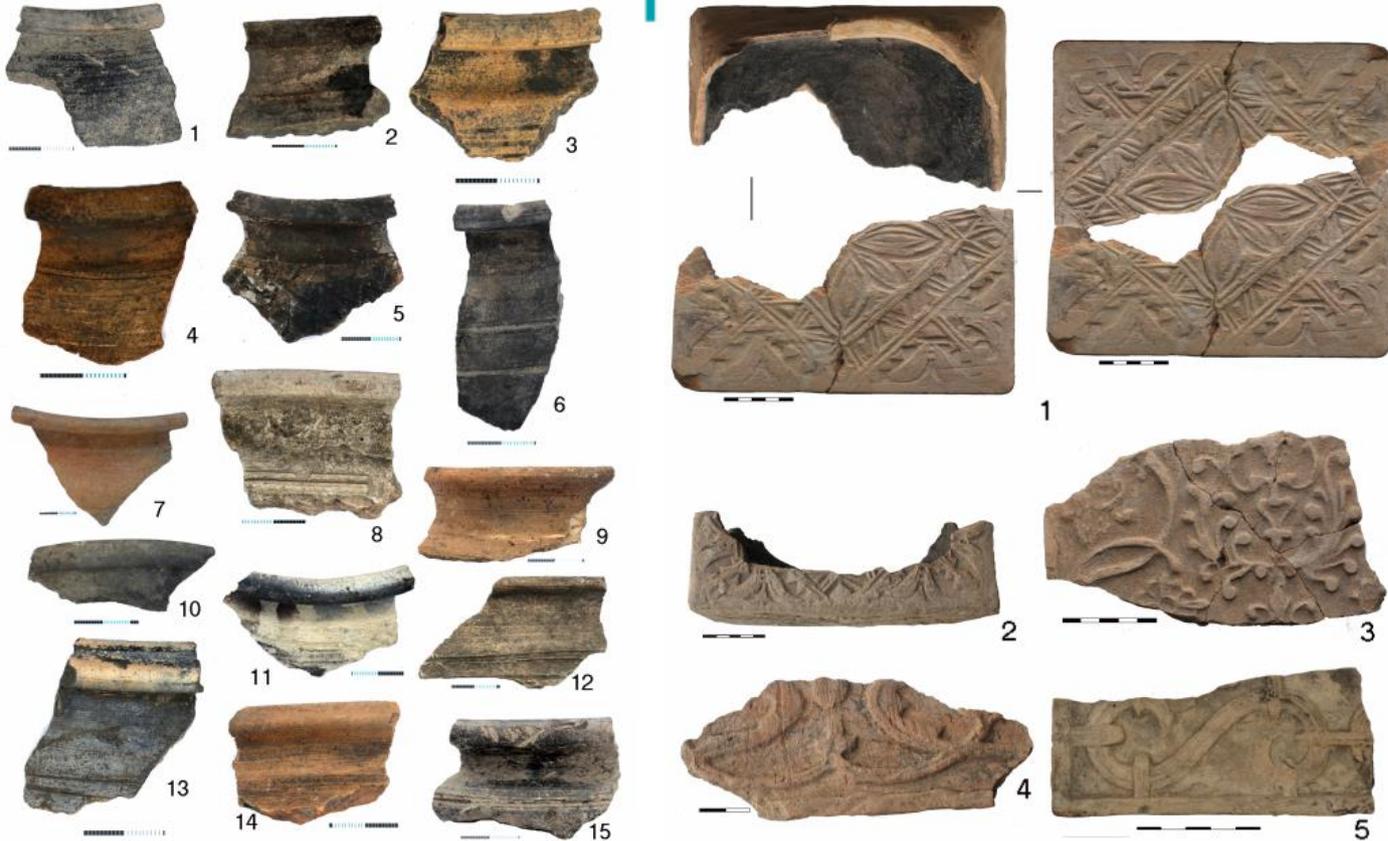
Систематизація археологічних джерел

Під час археологічної практики 2021 року проведене впорядкування та підготовка до здачі у фонди ІА НАНУ колекцій з розкопок трипільського протоміста Небелівка

Систематизація археологічних джерел

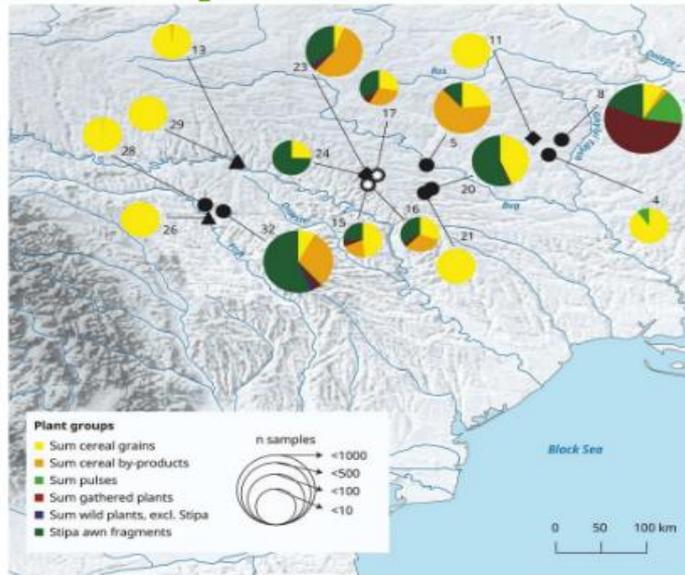

Результати
опрацювання
використано при
написанні
дисертації
М.М. Відейко,
присвяченої
історичній
топографії міста

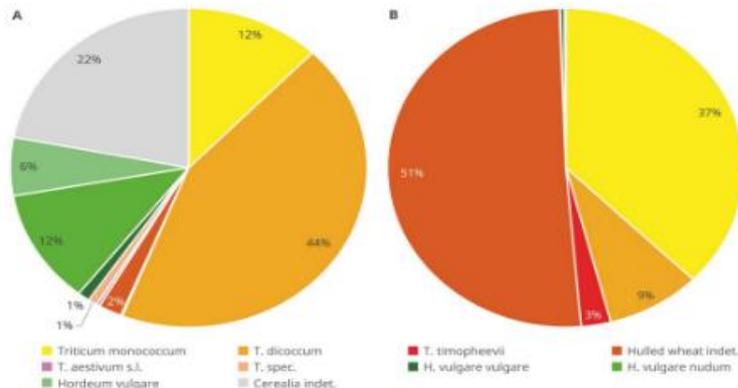
Опрацьовано музейну колекцію знахідок з території середньовічного Треполя та ранньомодерного Триполя: керамічний посуд, пічні кахлі, вироби з металу, каменю (всього понад 2000 одиниць зберігання).

Дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н. е. до XVII ст.

Fig. 4 Charred macroremains from Trypillia organized into plant groups for the 16 sites with > 10 cereal grains. Site dates are shown by triangle, Early Tryp. (A-B1) (4750–4300/4100 BCE); starburst circles, Middle Tryp. preceding mega-sites (B1/B2, 4300/4100–3900/3800 BCE); solid dots, Middle Tryp. with mega-sites (B2, C1, 3900/3800–3650 BCE); diamonds, Late Tryp. (C2, 3650–3000 BCE). Site names and numbers as in Fig. 1 and ESM 1 (graphic by Esther Thelen, IUFG Kiel)

Fig. 5 Pie diagram showing percentage representation at Trypillia sites of **a**, cereal grains (n = 2,935 for all 34 sites); **b**, cereal by-products (n = 5,016 for all 34 sites). (Graphic by Carsten Reckweg, IUFG Kiel)

Ілюстрація до статті, присвяченої системам життєзабезпечення міст доби енеоліту на території України та Молдови:

Kirleis, W. and Dal Corso, M. and Pashkevych, G. and Schlütz, F. and Hofmann, R. and Terna, A. and Dreibrodt, S. and Rud, V. and Videiko, Mykhailo and Müller, J. (2023) A complex subsistence regime revealed for Cucuteni–Trypillia sites in Chalcolithic eastern Europe based on new and old macrobotanical data Vegetation History and Archaeobotany.

Палеоботанічні дослідження

Дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н.е до XVII ст.

PNAS

RESEARCH ARTICLE

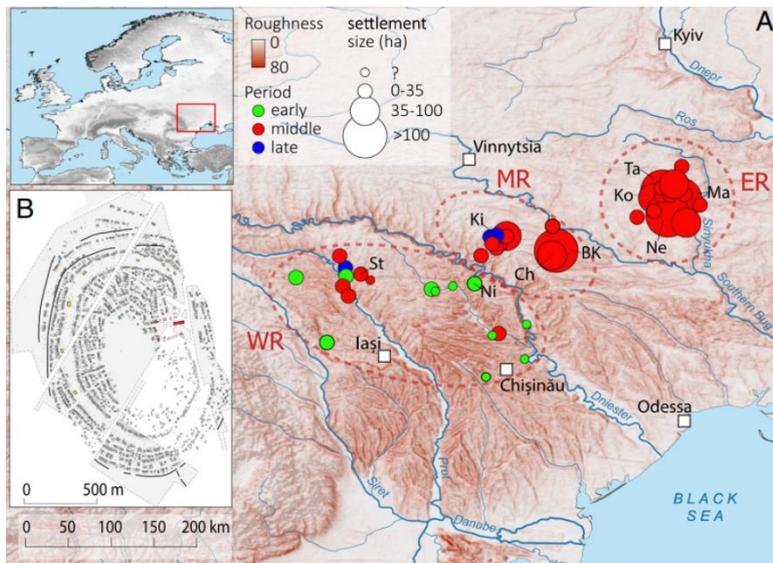
ANTHROPOLOGY

OPEN ACCESS

Isotopes prove advanced, integral crop production, and stockbreeding strategies nourished Trypillia mega-populations

Frank Schlütz^{ab,1} , Robert Hofmann^{ab} , Marta dal Corso^{ab,c} , Galyna Pashkevych^d , Stefan Dreibröd^{b,e,f}, Mila Shatilo^b, Andreea Terna^{ab} , Katharina Fuchs^{bg} , Mykhailo Videiko^h, Vitalii Rudⁱ , Johannes Müller^{ab} , and Wiebke Kirleis^{ab}

“Ізотопи доводять, що передове, інтегральне рослинництво, і стратегії тваринництва живили трипільські мегапопуляції”

Shultz et al., 2023

Дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н.е до XVII ст.

Археозоологічні дослідження

ANTIQUITY 2022 Vol. 96 (388): 831–847

<https://doi.org/10.15184/aqy.2022.32>

Research Article

Community negotiation and pasture partitioning at the Trypillia settlement of Maidanetske

Cheryl A. Makarewicz^{1*}, Robert Hofmann¹, Mykhailo Y. Videiko² & Johannes Müller¹

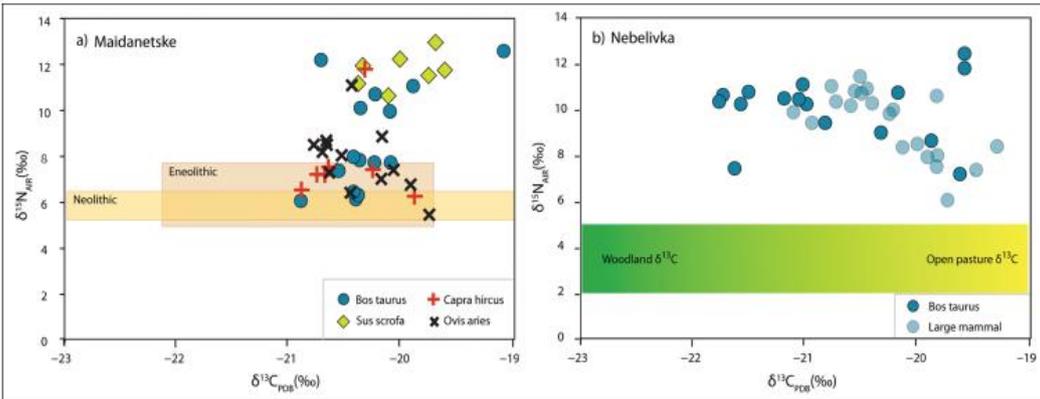

Figure 4. a) Carbon ($\delta^{13}\text{C}$) and nitrogen ($\delta^{15}\text{N}$) isotope values of cattle (*Bos* sp.; blue circles), sheep (*Ovis* sp.; black 'X'), goats (*Capra* sp.; red cross) and pig (*Sus scrofa*; green diamonds) from Maidanetske. Orange boxes indicate the range of isotope values for wild fauna from Neolithic and Eneolithic sites located in the Bug-Dnieper interfluvium region (Lillie et al. 2011, 2017; see Table S3); b) $\delta^{13}\text{C}$ and $\delta^{15}\text{N}$ values of cattle (blue circles) and large mammals (small light blue circles, likely *Bos* sp.) from Nebelivka (Chapman et al. 2018; Millard, in Gaydarska 2020: 408). The gradient bar indicates the estimated range of collagen $\delta^{13}\text{C}$ values expected for animals grazing in woodland pastures (green) and open pastures (yellow), as well as the general nitrogen isotopic composition of temperate environment floral growth in foodwebs unperturbed by grazing and anthropogenic modification of soils (figure by C. Makarewicz).

“Феномен трипільських мегастоянок сильно корелює з високими значеннями $\delta^{15}\text{N}$ у людей, тварин і рослин, в результаті від інтенсивного утримання тварин на огорожених пасовищах для уможливлення трудомісткого садівництва бобових. Головним напрямком інтенсивного скотарства було вилучення гною для увімкнення великих врожаїв багатих білком бобових, які можна було виробити на високородючих гнойових ґрунтах, удобрених цим гноєм”.

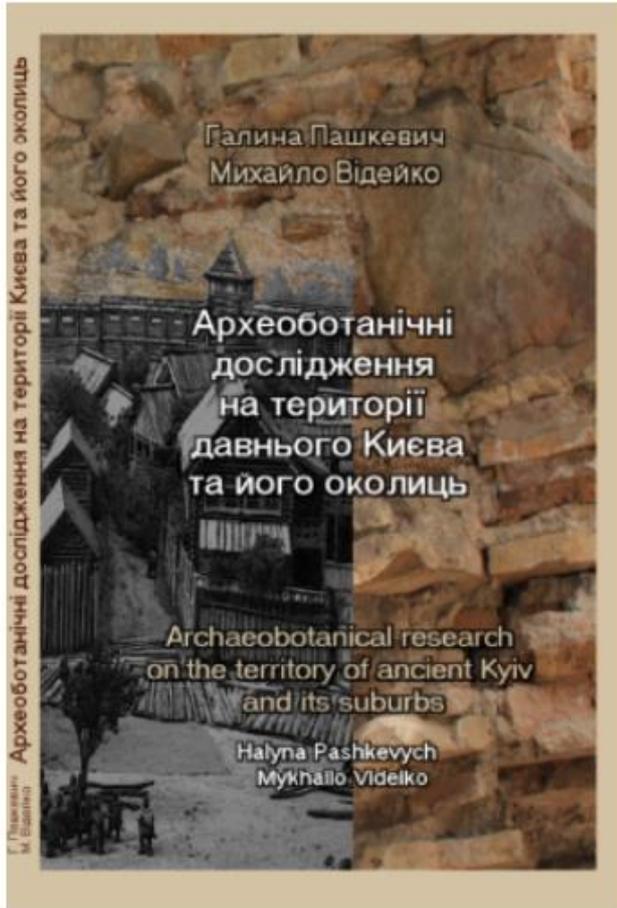

Дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н.е до XVII ст.

Палеоботанічні дослідження у Києві

Монографія результатів палеоботанічних досліджень на території Києва та його околиць. У співавторстві з Г. Пашкевич, 2025 рік.

У праці зібрано результати вивчення палеоботанічних матеріалів, здобутих археологами за останні чотири десятиліття, які походять з верхнього міста, Подолу та околиць міста. Ці визначення охоплюють період з 6 -7 по 18 -19 ст.

Дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н. е. до XVII ст.

Давні ремесла

Дослідження скарбу бронзових виробів кіммерійського часу

Елементний склад металів дозволяє припускати, що Нагольний кряж Луганської області є джерелом сировини для виготовлення бронзових і срібних виробів зі скарбу. Подібні складі сплавів не були відомі в Центральній Європі. Це може свідчити про те, що це кінське спорядження, схоже за типом на вироби з Карпатського регіону і виготовлялося у Середньому Подніпров'ї.

Рис. 1. Вироби з скарбу кіммерійського часу

Дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н.е до XVII ст.

Давні ремесла

Рис.4. Експериментальне формування гирки

Рис.5. Ядро експериментальної гирки

Дослідження технологій виготовлення та складу металу гирьок X-XI ст. Свинцеві та залізні вироби подібного типу використовували у повсякденній торгівлі, в тому числі у містах.

Дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н. е. до XVII ст.

Давні ремесла

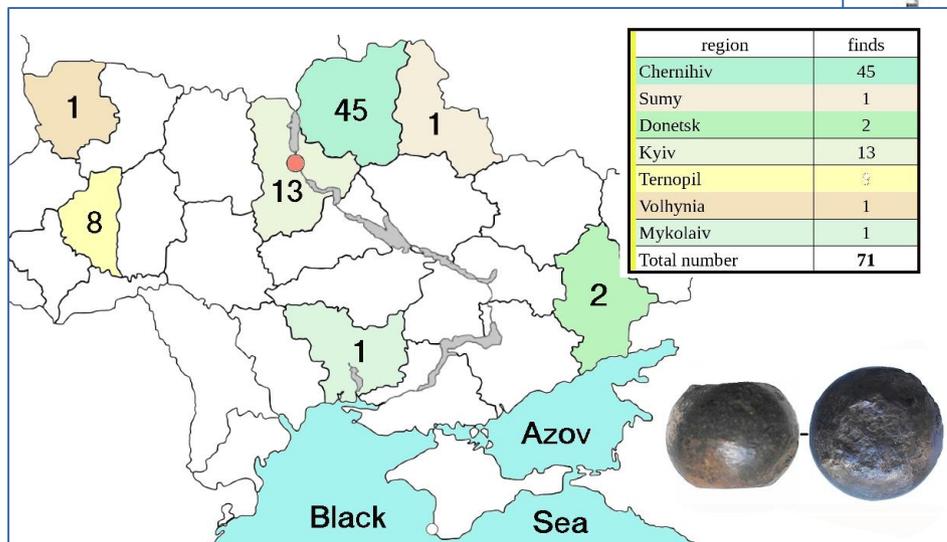

Рис. 1. Центр

сні Бориска

Подібні вироби використовували для збору податків сріблом на Русі. Географія поширення гирьок може бути свідченням про території, охоплені оподаткуванням та торгові зв'язки.

Дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н.е до XVII ст.

Давні ремесла

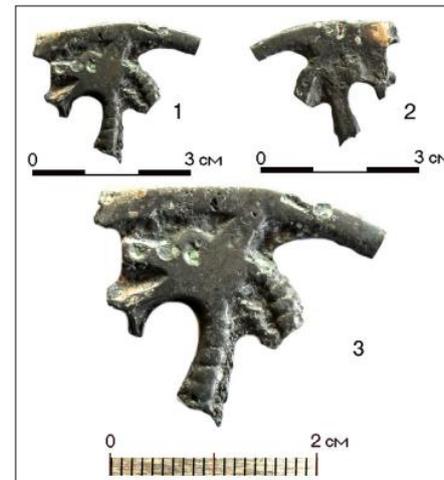
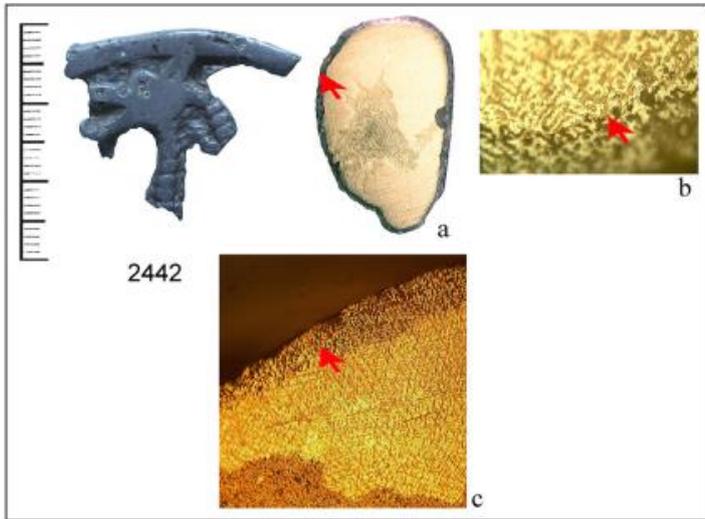

Fig. 7. Fragment of a round pendant with a dragon's head.

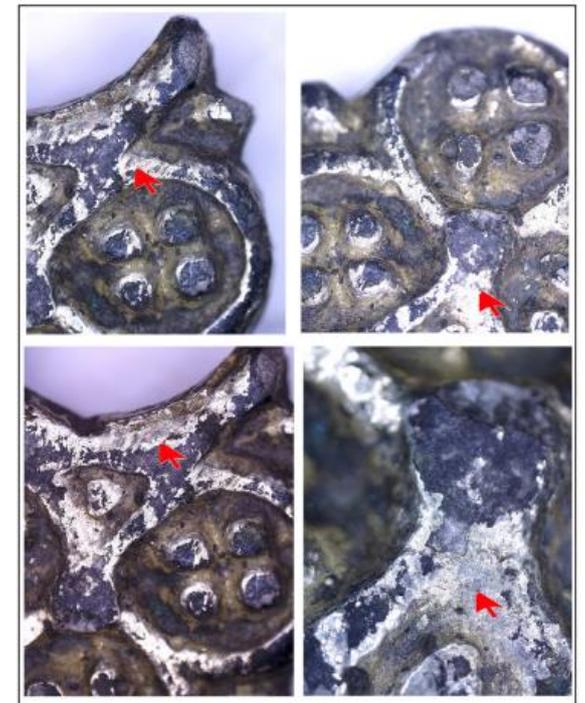
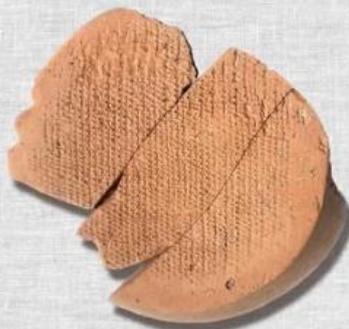

Fig. 2. Enlarged image of the belt bag plate surface with traces of gilding.

Дослідження технології виготовлення та хімічного складу металу виробів X ст. з зібрання КЗА КОР Київський обласний археологічний музей. Вивчення ремісничого виробництва доби Русі та його зв'язків з країнами Скандинавії у часи становлення середньовічних міст Наддніпрянщини.

ЗВІТИ та ПУБЛІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Віталій Рудь
Віктор Косаківський
Ольга Зайцева
Роберт Хофманн

ВІДБИТКИ ТЕКСТИЛЮ НА КЕРАМІЦІ ТРИПІЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

з поселення Кісниця
на півдні Вінниччини

NK
PUBLISHERS

Монографія вийшла у січні 2026 року в Вінниці. Дослідження проведені у **2022-23 рр.** у лабораторії дослідження археологічного текстилю Познаньського університету.

У написанні були задіяні виконавці наукової теми О. Зайцева та В. Рудь. Це перша монографія присвячена вивченню текстилю трипільської культури.

ЗВІТИ та ПУБЛІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Михайло Відейко, Марія Відейко, Богдан Ілля Олександрович, Ки
Іван Миколайович; Пісковець Стор Віталійович; Давиденко Марина Сер
Потійко Аліна Сергіївна; Сікорська Галина Васиївна; Погоріла Олек
Олегівна; Полулях Вероніка Володим

ЗВІТ

про археологічну практику 2025 року

Report
on archaeological practice
in 2025

**78 студентів стали
співавторами
наукових звітів за
цей час**

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК
Кафедра археології і давньої історії

Тетяна Гошко, Михайло Відейко

**Звіт про лабораторні
та польові дослідження
давніх технологій
2022 року**

Всього з 2021 по 2025 рік здано 14 наукових звітів по проведених за науковою дослідницькою темою дослідженням. У звітах можна ознайомитися з *результатами польових досліджень, експериментів та археометричних досліджень*. Зі звітами можливо ознайомитися у репозиторії Університету. Результати цих досліджень висвітлено у наукових публікаціях, в тому числі **3 колективних монографіях та 22 статтях та наукових розвідках**.

ЗВІТИ та ПУБЛІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Опубліковано:

- Статті – **34**, з них:

21 – у виданнях, що індексуються в НМБД **Scopus** та **Web of Science**, в тому числі у журналах **Q1 Scopus** – **7**.

- Монографії – **7** (5 колективних).

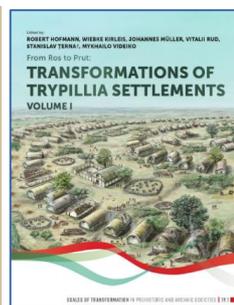
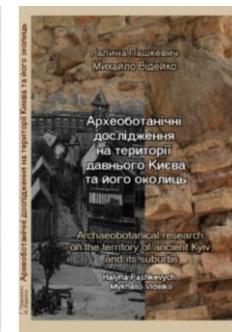
В тому числі розділи у колективних монографіях – **14**.

- Навчальні посібники та підручники, ЕНК – **3**.

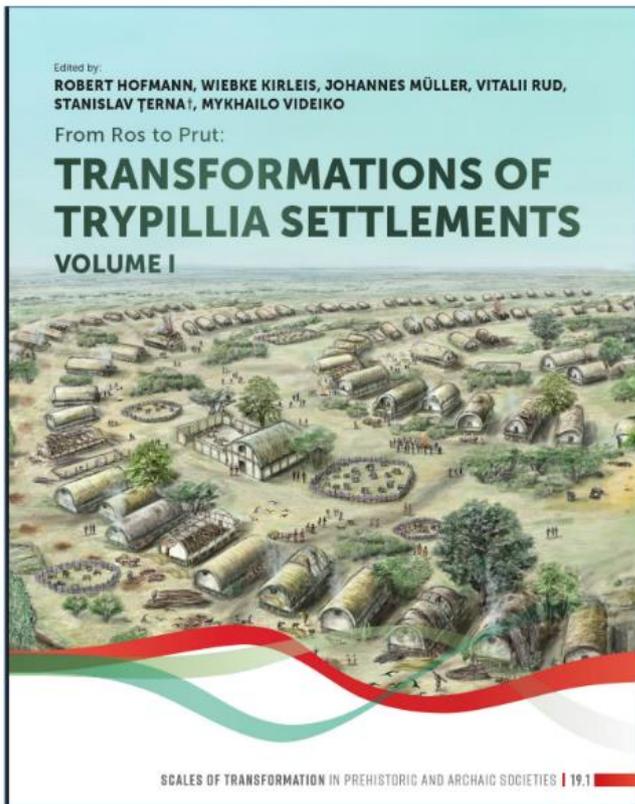
- Тези доповідей на міжнародних наукових конференціях – **21**.

- Підготовано текст дисертації **М.М. Відейко** “Треполь-Трипілля: динаміка історичної топографії міста у XI-XVII ст.” на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

- Участь у наукових конференціях, в тому числі міжнародних **34** доповіді.

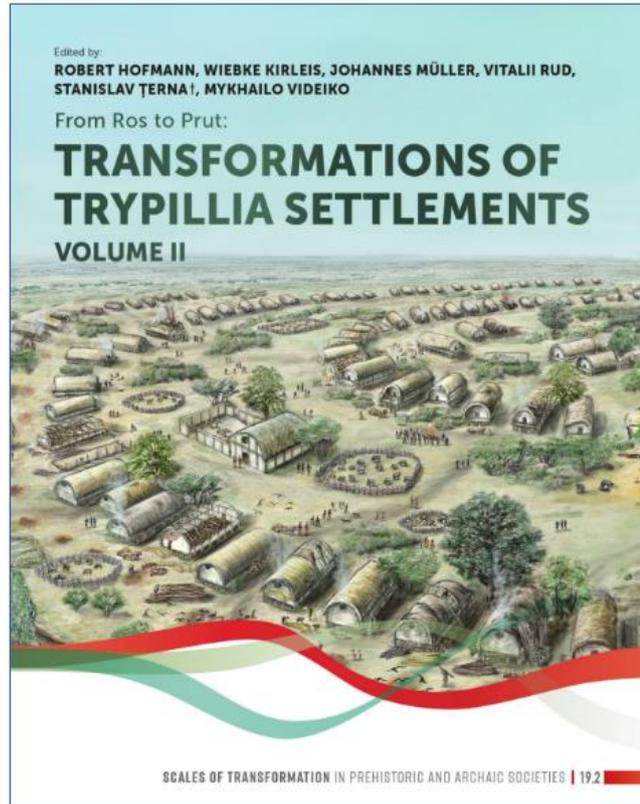

ЗВІТИ та ПУБЛІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

From Ros to Prut:
TRANSFORMATIONS OF
TRYPILLIA SETTLEMENTS

Від Росі до Прута: трансформація трипільських поселень. У двох томах. Ред. РОБЕРТ ХОФМАНН, ВІБКЕ КІРЛАЙС, ЙОГАННЕС МЮЛЛЕР, **ВІТАЛІЙ РУДЬ**, СТАНІСЛАВ ЦЕРНА†, **МИХАЙЛО ВІДЕЙКО**

Двотомне видання, присвячене підсумкам міжнародного проєкту по вивченню поселень культурного комплексу Кукутень-Трипілля. Виконавці наукової теми є співавторами 12 розділів з 21. Це наймасштабніше видання результатів польових та археометричних досліджень трипільської культури за останні 20 років.

ЗВІТИ та ПУБЛІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Участь здобувачів освіти у науковій темі:

2021-2025 рр. підготовано і захищено **7 курсових робіт**, які були присвячені процесам урбанізації доби залізного віку:

1. *Васькевич Т.Б.* Трудові витрати на спорудження укріплень великих поселень трипільської культури.
2. *Васькевич Т.Б.* Витрати матеріалів та трудових ресурсів на будівництво трипільських храмів у Небелівці та Майданецькому.
3. *Максимчук І. М.* Городища раннього залізного віку на Дніпрі.
4. *Максимчук . І. М.* Трахтемирівське городище раннього залізного віку.
5. *Найченко Д.Я.* Городища раннього залізного віку у Циркумкарпатському регіоні.
6. *Найченко Д.Я.* Лисичники — городище раннього залізного віку.
7. *Штацька М.О.* Археологічні свідчення греко-скіфських взаємин у басейні нижнього Дніпра (VI-V ст. до н.е.): пам'ятки, імпорт та культурний обмін.

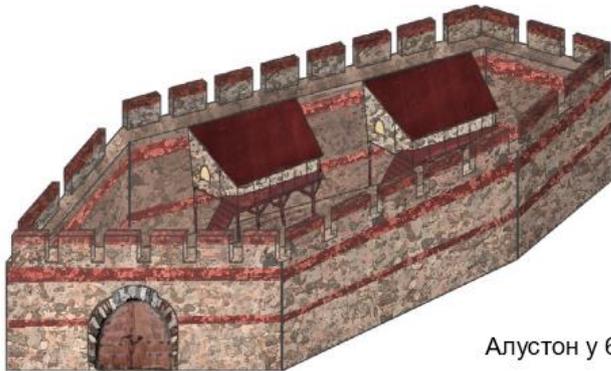

ЗВІТИ та ПУБЛІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Участь здобувачів освіти у науковій темі:

2021-2024 рр. підготовано і захищено **3 дипломні роботи**, присвячені процесам урбанізації у ранньому залізному віці та середні віки:

1. Кузнєцова А.А. Середньовічна Луста-Алустон за археологічними джерелами XIV-XV ст.
2. Максимчук І.М. Архітектура укріплених поселень лужицької культури як відображення суспільних структур.
3. Найченко Д.Я. Поява та еволюція фортифікацій у Циркумкарпатському регіоні від неоліту до бронзового віку.

Алустон у 6-7 ст.

Використання результатів досліджень для створення навчальних курсів, виставок, музейних експозицій, музеєфікації досліджених об'єктів

об'єктів

Археологія і давня історія України (1 курс, 1р ВО, ІСТ, очна)

Курс Налаштування Учасники Журнал оцінок Зетти Більше

Загальне Згорнути все

ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

МОДУЛЬ 1.
Праісторія

Тема 3
Епоха великих змін: 10 - 4
тис. до н.е.

Історична реконструкція (1 курс, 2р ВО, ІСТ, очна)

Курс Налаштування Учасники Журнал оцінок Зетти Більше

Електронний навчальний курс дисципліни "Історична реконструкція" Згорнути все

Сучасна археологія (2 курс, 2р ВО, ІСТ, очна)

Курс Налаштування Учасники Журнал оцінок Зетти Більше

Електронний навчальний курс дисципліни "Сучасна археологія" Згорнути все

З використанням результатів виконання наукової теми підготовано та сертифіковано 3 ЕНК. 2025 року матеріали наукової теми було використано при читанні курсу "Історія Стародавнього Світу".

Використання результатів досліджень для створення навчальних курсів, виставок, музейних експозицій, музеєфікації досліджених об'єктів

Moldova, Romania, and Ukraine launch joint bid for UNESCO recognition of Cucuteni–Tripolia culture

У вересні 2025 р. у Кишиневі (Молдова) пройшло тристороннє зібрання з приводу номінації культурного комплексу Кукутень–Трипілля до списку **всесвітньої спадщини ЮНЕСКО**. Головним доповідачем про культурний комплекс виступив М. М. Відейко.

Використання результатів досліджень для створення навчальних курсів, виставок, музейних експозицій, музеєфікації досліджених об'єктів

Результати археологічних досліджень та вивчення музейних колекцій використано при розробці проекту макета літописного міста Треполь, виготовленого 2024-2025 рр. співробітниками КЗКОР Київський обласний археологічний музей у с. Трипілля

Використання результатів досліджень для створення навчальних курсів, виставок, музейних експозицій, музеєфікації досліджених об'єктів

Виставка знахідок з розкопок в Києві під час археологічної практики 2024 року

Використання результатів досліджень для створення навчальних курсів, виставок, музейних експозицій, музеєфікації досліджених об'єктів

Виставка знахідок з розкопок в Києві 2025 р.

Використання результатів досліджень для створення навчальних курсів, виставок, музейних експозицій, музеєфікації досліджених об'єктів

У 2021-2025 рр. Проведено 14 майстер-класів з виготовлення статуєток трипільської культури у с. Трипілля та м. Києві, в тому числі під час різних заходів в Університеті.

Використання результатів досліджень для створення навчальних курсів, виставок, музейних експозицій, музеєфікації досліджених об'єктів

VR - доповнена реальність. Реконструкція та ефект присутності у об'єктах. Консультація проекту по трипільському поселенню. Нині впроваджується у музеях.

Використання результатів досліджень для створення навчальних курсів, виставок, музейних експозицій, музеєфікації досліджених об'єктів

Науковий супровід VR-музею трипільської культури для МХП Хлібопродукти

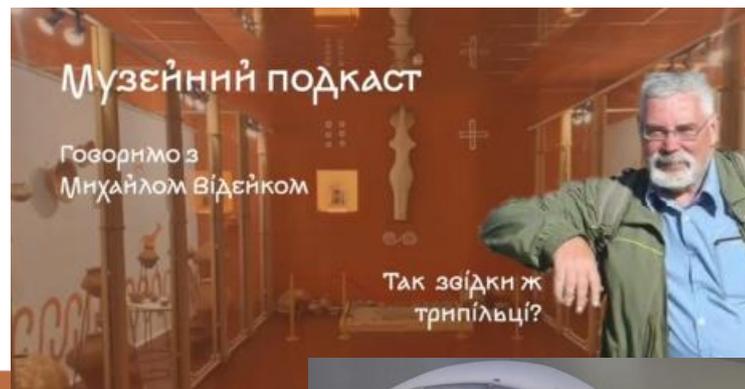
У етнопарку
“**Агроленд**” (Тернопільщина) відтворено інтер'єр житла трипільської культури. В перспективі - реконструкція селища, у якому будуть представлені давні виробництва та технології.
Консультант проекту -
М.Ю. Відейко

Розвиток науково-популярного забезпечення досліджень з метою інформування громадськості про їх результати

- Соцмережі
- Youtube
- Публічні лекції
- Науково-популярні видання
- Музейні проекти
- Інші проекти

Кафедра археології та давньої історії

читачі: 533 · 31 відстежується

Інформаційна панель Редагувати

Розмістити рекламу

Музей міста-курорту Трускавця

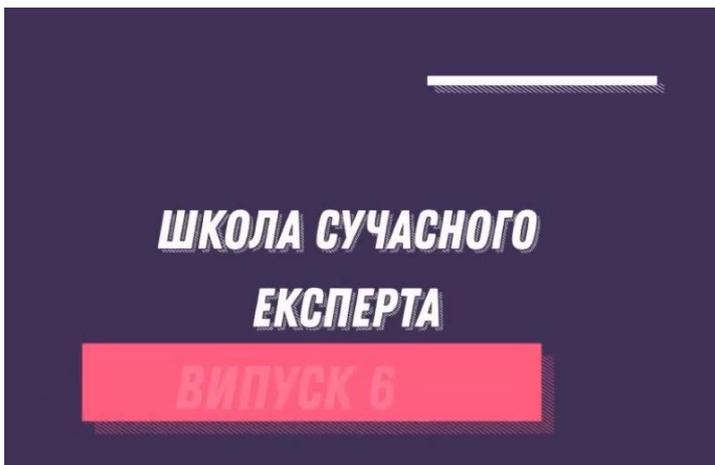
<https://museum-truskavets.in.ua> · Новини

«Трипільська усмішка» у Трускавці

10 серп. 2024 р. — Цю ж унікальну миску віком в 6 тисяч років найближчий місяць можна побачити в Музеї міста-курорту Трускавця. А хто побачить – сфотографуйте та ...

Розвиток науково-популярного забезпечення досліджень з метою інформування громадськості про їх результати

Школа сучасного експерта. Випуск №6

Факультет суспільно-гуманітарних наук

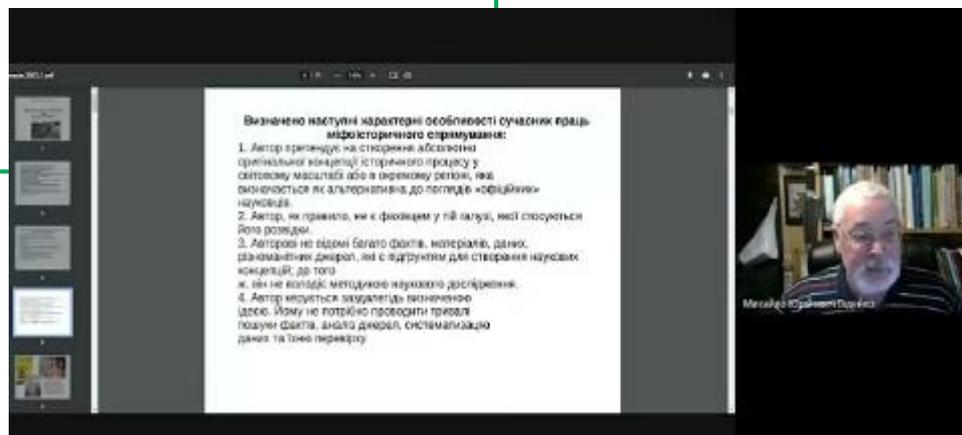
52 передплатники

Підписатися

М.Ю. Відейко
Кафедра історії України

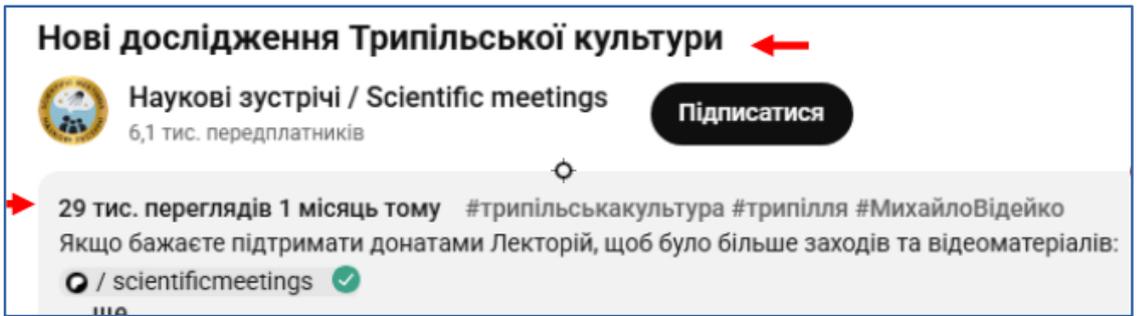
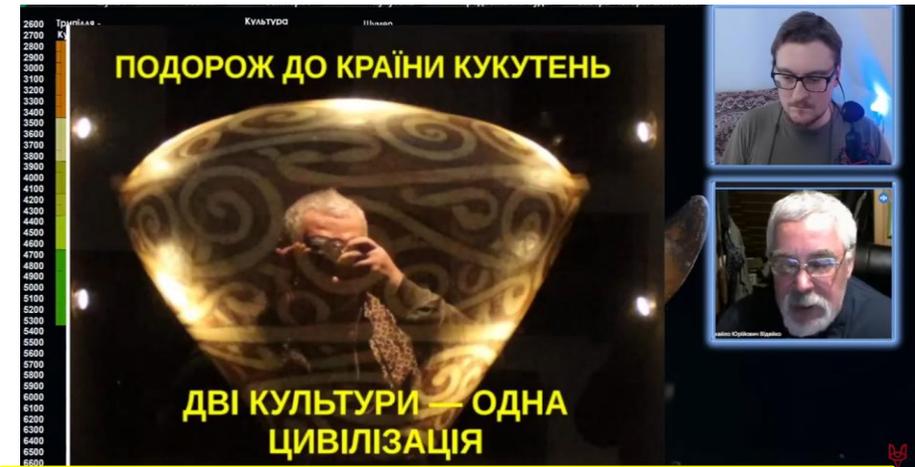
ШКОЛА ЕКСПЕРТА

ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА: НОВІ ЗНАХІДКИ ТА ВІДКРИТТЯ

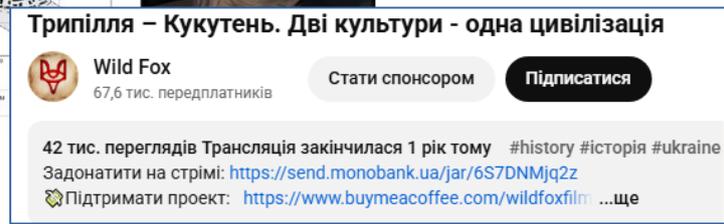
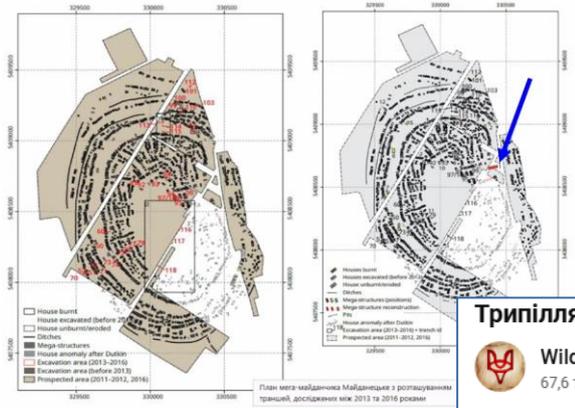
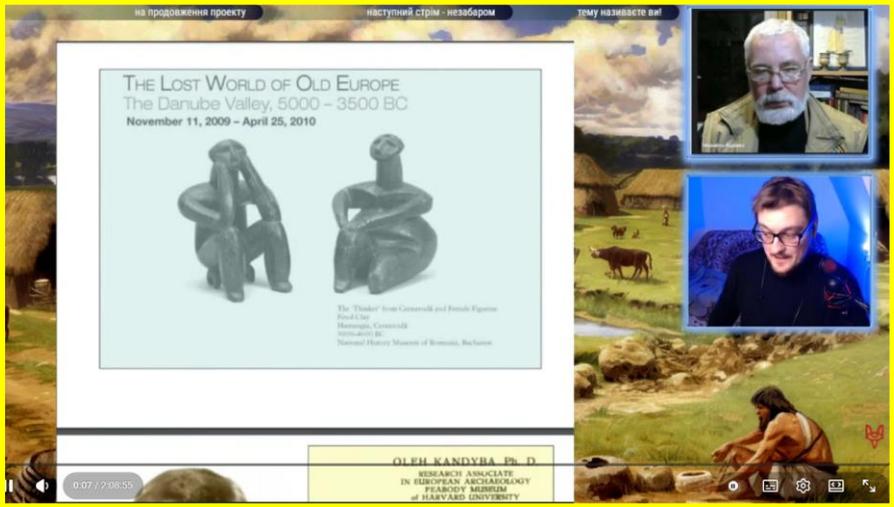

2023- виступи у “Школі сучасного експерта” Факультету суспільно-гуманітарних наук

Розвиток науково-популярного забезпечення досліджень з метою інформування громадськості про їх результати

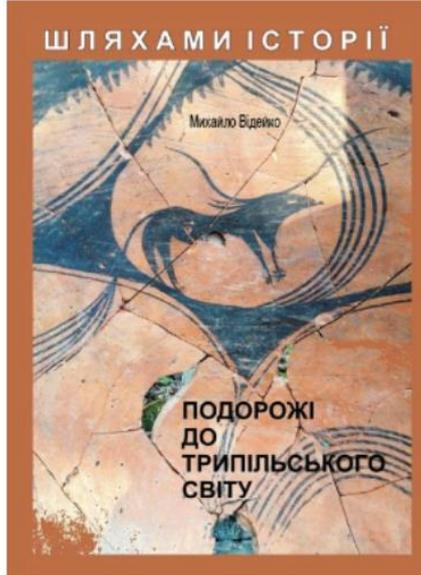

706213 переглядів у 2021-2026

Розвиток науково-популярного забезпечення досліджень з метою інформування громадськості про їх результати

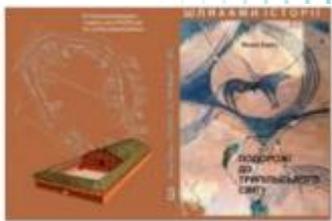
Науково-популярне видання

Михайло Відейко
Шляхами історії. Подорожі
до трипільського світу.

Львів, Бона, 2023.

Презентація тематичного випуску журналу
“Антиквар” в УНІАН, грудень 2025 року

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ

Наукові дослідження і освітній процес:

-до участі у науково-дослідній роботі залучено 82 здобувачів вищої освіти (співавтори 5 звітів - 78 осіб, написання 8 курсових та 3 бакалаврські - 4 особи);

-з використанням результатів ндр створено 3 ЕНК, 1 навчальний курс;

-археологічну практику та практичні заняття включено до процесу ндр;

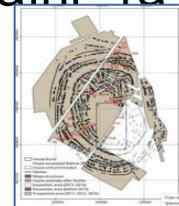
Популяризація результатів:

-через стріми, підкасти, публічні лекції на youtube, за 2021-2026 - всього близько 706000 переглядів;

-участь у VR проектах по поселенням трипільської культури;

-виставки та музейні проекти як в Університеті так і музеях та інших закладах;

-через публікації науково-популярних статей та інтерв'ю в Україні та іноземних виданнях.

НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ

початок процесів урбанізації у фізико-географічному ареалі України слід віднести до другої половини V тис. до н.е.

урбанізаційні процеси пов'язані з розвитком аграрних та інших виробничих технологій та демографічною ситуацією

встановлено, що вже шість тисяч років тому почали використовувати органічні добрива при вирощуванні зернових

встановлено нові факти торгівлі металом на великі відстані

виявлено нові факти стосовно зв'язків з Скандинавією в часи Русі

дослідження показали, що урбанізаційні процеси не були незворотнім явищем, населення у фізико-географічному ареалі України за останні шість тисяч років пройшло через низку етапів урбанізації та деурбанізації

опубліковано результати досліджень, в тому числі 2-томна монографія по дослідженням трипільських міст, 7 статей у Q1 Scopus

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Професор Михайло Відейко: Київ — це Terra Incognita, його ще досліджувати й досліджувати

Михайло Відейко — відомий український науковець, археолог, дослідник трипільської культури, доктор історичних наук, професор. Він народився і живе в Києві, а його родинна історія — це переплетіння різних історичних подій, які разом зі столицею переживали і його предки.

Перейдіть

“Це важливо знати в наші часи, бо, можливо, ще найскладніші випробування у нас попереду, й ніхто не знає, які. Але маємо приклад людей, які уміли будувати життя з нуля, з нічого, завдяки власному розуму, своїми руками”.

Київ, вересень 2024 року

<https://slovopys.kubg.edu.ua/profesor-mykhajlo-videjko-kyiv-tse-terra-incognita-joho-shche-doslidzhuvaty-j-doslidzhuvaty/>